

ÖĞRETMEN ADAYLARININ PROBLEMLİ İNTERNET KULLANIMLARININ İNCELENMESİ*

INVESTIGATION OF PROBLEMATIC INTERNET USAGE OF TEACHER CANDIDATES

Mustafa SIRAKAYA**, S. Sadi SEFEROĞLU***

ÖZ: Bu çalışmanın amacı, öğretmen adaylarının problemleri İnternet kullanım düzeylerinin ortaya konması ve ayrıca bu kullanım durumlarının demografik özelliklere göre incelenmesidir. Çalışmaya 2009/2010 öğretim yılında Ahi Evran Üniversitesinde eğitim gören toplam 226 ikinci sınıf öğrencisi katılmıştır. Veri toplama araçları olarak “Kişisel Bilgi Formu” ve “Problemleri İnternet Kullanımı Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin analizinde, bağımsız grup t-testi, tek yönlü varyans analizi ve LSD çoklu karşılaştırma testi kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, erkek öğretmen adaylarının kadınlara göre, bilgisayar sahibi olanların olmayanlara göre, problemleri İnternet kullanımına daha fazla yatkın oldukları anlaşılmıştır. Öğretmen adayları arasında ayrıca İnternet’i ne zamandan beridir kullandığına göre anlamlı bir farklılık görülmezken, günlük İnternet kullanım süresine göre anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Problemleri İnternet kullanımı, öğretmen adayları.

ABSTRACT: The purpose of this study was to investigate problematic Internet usage of teacher candidates. The problematic Internet usage level was also examined in terms of the participants’ demographic characteristics. The participants of this study consisted of 226 teacher candidates from Ahi Evran University who enrolled in during the spring semester of 2009-2010 academic year. “Problematic Internet Use Scale” and “Personal Information Form” were used as data collection instruments. In data analysis, independent samples t-test, single direction variance analysis and LSD test were used. In the findings of the research, it was revealed that male teacher candidates tended to have problematic Internet usage more than female teacher candidates and the candidates who owned computers tended to have problematic Internet usage more than the ones who didn’t. On the other hand, while there were no significant differences among teacher candidates in terms of the fact that how long s/he has used Internet, there were significant differences in terms of daily Internet usage.

Keywords: Problematic Internet use, teacher candidates.

1. GİRİŞ

Bilgi ve iletişim teknolojilerinde (BİT) içinde bulunduğumuz çağda çok hızlı gelişmeler yaşanmaktadır. BİT’lerdeki bu gelişmelere paralel olarak günümüz toplumlarında bu teknolojilerin kullanımı da giderek yaygınlaşmaktadır. Bu teknolojiler yaşamımızı çeşitli şekillerde etkilemekte ve kullanıcılarına birçok yararlı hizmet sunmaktadır (Beard ve Wolf 2001). Başka bir ifadeyle BİT toplumunda her yaştan, her düzeyden bireyin yaşamını etkilemektedir.

Gelişen teknolojiyle birlikte internet kullanımı özellikle birçok gelişmiş ülkede olduğu gibi ülkemizde de hızla yaygınlaşmaktadır. İnternet’in yaygınlaşmasının bu denli hızlı olmasındaki etkenlere bakıldığında bir çeşitliliğin varlığı göze çarpmaktadır. Bu etkenler; günlük yaşamdaki bazı işleri kolaylaştırması, insanların iş yaşamının yoğunluğundan kaçmak için bu sistemi kullanıyor olması (Keser, Özcan ve Buzlu 2005), sistemin kolay erişilebilir olması (Anderson 2001), sistemin eğlence amaçlı kullanılabilir olması, bireylerin yeni birisiyle tanışma çabası, cinsel içerikli sitelere girme olanağının olması, kişilere kendilerini ödüllendirme sistemi kurma olanağı sunması (Odabaşoğlu, Öztürk vd. 2007), bireylerin ihtiyaç duydukları her türlü bilgiye çok kısa bir sürede erişebilme olanağı sunması ve diğer bireylerle çok hızlı bir şekilde iletişim kurabilme olanağı sunması(Ceyhan, Ceyhan ve Gürcan 2007) şeklinde sıralanabilir.

* Bu çalışma birinci yazarın ikinci yazar yönetiminde hazırladığı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

**Öğr. Gör., Ahi Evran Üniversitesi, Mucur MYO, Bil. Prog. Böl., Mucur-KIRŞEHİR, mustafa.sirakaya@ahievran.edu.tr

*** Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, BÖTE Bölümü, Beytepe-ANKARA, sadi@hacettepe.edu.tr

İnternet, bu denli hızlı yaygınlaşmasının sağladığı kolaylıkların yanında bir takım sorunların ortaya çıkmasına da neden olabilmektedir. Alan yazında bazı bireylerin aşırı ve kontrolsüz internet kullanımından dolayı iş/okul ve sosyal yaşamlarında sorunlar yaşadığını hatta bu sorunların klinik boyutlara ulaştığını gösteren çalışmalarla karşılaşmaktadır (Davis 2001; Young 1996; Young ve Rodgers 1998).

Birçok internet kullanıcısı İnternet’i herhangi bir olumsuz sonuçla karşılaşmadan yararlı şekilde kullanabiliyorken, bazı kullanıcılar internet kullanımının olumsuz etkilerine maruz kalabilmektedirler. Oysa internet kaynaklarının doğru kullanımıyla bireyler, kişisel gelişimlerine katkı sağlayabilir, eğitsel amaçlı kullanımla akademik başarılarını artırabilir, boş zamanları için farklı etkinlikler deneyebilir hatta sosyal ilişkilerini geliştirebilirler. Davis (2001) “sağlıklı internet kullanımı”nı “düşünsel, davranışsal herhangi bir rahatsızlık duymaksızın, uygun bir zaman diliminde, istedik amaca ulaşmak için İnternet kullanmak” şeklinde tanımlamaktadır. Bu tanımdan hareketle, İnternet kullanımının önüne geçememek, sürekli olarak İnternet’i düşünmek ve İnternet’e ulaşamama anında semptomların ortaya çıkması ise “sağlıksız internet kullanımı”nın karakteristik özellikleri olarak ele alınabilir (Young 1999).

Bazı bireyler internet kullanımı konusunda kendisini kontrol edebilmeyi başarmakta ve internet kullanımını yalnızca ihtiyacı karşılayacak bir süreyle sınırlayabilmektedir. Buna karşılık, bazı kullanıcıların bu sınırlamayı yapamadığı, iş ve sosyal yaşamlarında aşırı kullanım nedeniyle sorunlar yaşadığı gözlenmektedir. Bireylere sorun yaşatan bu tür davranış örüntüsü, zarar verici olması ya da normalden belirgin sapma göstermesi nedeni ile “patolojik” ya da “problemlili” olarak tanımlanmaktadır (Caplan 2002).

1.1. Problemlili İnternet Kullanımı

Alanyazına bakıldığında internetin patolojik kullanımına dair tam bir görüş birliğinin olmadığı ve araştırmacıların bireylerin aşırı internet kullanımını betimlemek için farklı kavramlar kullandıkları görülmektedir. Örneğin, internet bağımlılığı (Young 1996), internet bağılılığı, patolojik internet kullanımı (Davis 2001; Morahan-Martin ve Schumacher 2000), problemlili internet kullanımı (Davis, Flett ve Besser 2002) ve internet davranış bağımlılığı bunlardan bir kaçıdır. Farklı terimlerin kullanılma nedeni olarak da; bazı araştırmacılar (Davis 2001; Gönül 2002; Tsai ve Lin 2001) internet kullanıcılarının internetin kendisine değil internetten elde ettikleri kumar oynama, sohbet, alış verişi ve oyun gibi materyallere bağımlı olmalarını gösterirken, bazı klinisyenler de (Odabaşoğlu, Öztürk vd. 2007; Öztürk, Odabaşoğlu vd. 2007; Young 1996) klinik durumlara rastlanması olduğunu ifade etmektedirler.

Davis (2001) patolojik internet kullanımını “Özgül patolojik internet kullanımı” ve “Genel patolojik internet kullanımı” şeklinde iki alt grupta sınıflandırarak incelemeyi tercih etmiştir. “Özgül patolojik internet kullanımı”nda kullanıcılar interneti patolojik kullanıma sebep olan pornografi, çevrim-içi kumar, borsa veya alışverişi gibi belirli nesnelere ulaşmak amacıyla kullanırken, “genel patolojik internet kullanımı”nda kullanıcıların İnternet’i belli bir amaca yönelik olmaksızın, zaman geçirmeye yönelik olarak kullanmaları söz konusudur. Aşırı e-posta kullanımı ve sohbet odalarına katılma genel patolojik internet kullanımına örnek olarak verilebilir.

Morahan-Martin ve Schumacher’e (2000) göre, patolojik internet kullanımı, İnternet’in yoğun kullanılması, bu kullanımın kontrol altına alınamaması ve kişinin yaşamına ciddi zarar verme durumudur. Öte yandan Beard ve Wolf (2001), patolojik internet kullanımını; kişinin ev, iş/okul, sosyal ve psikolojik yaşamında zorluk yaratan aşırı kullanım şeklinde tanımlamışlardır. Davis (2001) ise yaptığı tanımlamada problemlili internet kullanımını, uyumsuz düşünce ve patolojik davranışları içeren bir psikiyatrik durum olarak ele almıştır. Caplan (2005) da problemlili internet kullanımını, sosyal, akademik/mesleki olumsuz sonuçlar doğuran bilişsel ve davranışsal belirtilerden meydana gelmiş, çok boyutlu bir sendrom olarak tanımlamaktadır. Shapira, Goldsmith vd. (2000) de problemlili internet kullanımını, “1) kontrol edilemez, 2) belirgin bir şekilde rahatsız edici, fazla zaman alan veya sosyal, işsel ve parasal zorluklara neden olan, 3) sadece hipomanik ve manik semptomlar sırasında mevcut olmayan” şeklinde değerlendirmişlerdir.

1.2. Araştırma Problemi

Gelişen dünyada İnternet'in temel ortaya çıkış amacı iletişimi artırmak ve bilgi paylaşımını kolaylaştırarak, araştırmacıların bilgiye erişim olanaklarını arttırmaktır (Öztürk, Odabaşoğlu vd. 2007; Şahin 2007; Bektaş ve Şahin 2007). Ancak İnternet'in öngörülenden çok daha hızlı ve kontrolsüz yaygınlaşması birtakım sorunları da beraberinde getirmiştir. Daha önce de sözü edildiği gibi bazı bireyler İnternet ortamında geçirdiği zamanı kontrol edebiliyorken, bazı bireyler bu konudaki kontrolü sağlayamamakta, aşırı internet kullanımından dolayı aile, iş/okul ve sosyal yaşamlarında sorunlarla karşılaşabilmektedirler (Davis 2001; Young 1996; Young ve Rodgers 1998).

İnternet, bireylerin arkadaşlarıyla buluşabileceği, işini yürütebileceği, uzmanlık, eğlence ve eğitimle ilgili gereksinimlerini karşılayabileceği bir ortam olarak değerlendirilmektedir. Bu yönüyle internet kullanımı, öğrencilerin sosyal ve akademik yaşamlarını etkilemektedir (Anderson 2001). Üniversite ortamında İnternet'e erişim daha kolay ve hızlı olduğu için ve üniversitelerin gelişen teknolojiyle İnternet'ten daha fazla yararlanmaları nedeniyle, üniversite öğrencilerinin İnternet'i daha fazla kullandıkları gözlenmektedir. Bu nedenle de üniversite öğrencilerinin İnternet'in olumsuz sonuçlarından etkilenme olasılığının daha yüksek olduğu ileri sürülebilir. Özellikle bu dönemde bireyler sosyal ilişkiler kurma konusunda sorunlarla karşılaştıklarında, İnternet'i kendilerini rahatça ifade edebilecekleri bir ortam olarak değerlendirebilmektedirler.

Öte yandan sosyal etkileşimlerini yalnızca İnternet üzerinden yürüten bireylerin sosyal becerilerini geliştiremedikleri, sosyal ilişkilerinde kayıplar yaşadıkları görülmektedir (Odabaşoğlu, Öztürk, vd. 2007). Araştırmalar internet bağımlılığındaki artışın sosyal öz-yeterlik düzeyinde düşüşe neden olduğunu göstermektedir (İskender ve Akın 2009). Bu eksiklik üniversiteden sonraki dönemde bireylerin aile ve iş ortamında ciddi sorunlarla karşılaşmalarına neden olabilmektedir. Özellikle öğretmenlik gibi yüksek iletişim becerilerini gerektiren bir mesleği yürütecek bireylerin, aşırı internet kullanımı nedeniyle karşılaşacağı sorunlar hiç şüphesiz mesleki yaşamlarını da etkileyecektir. Aşırı internet kullanımı sonucu sosyal becerilerini geliştiremeyen bir öğretmen, öğrencileriyle doğru iletişim kuramayacağı gibi öğrencileri için doğru bir model de olamayabilecektir.

Öğretmen adaylarının, problemleri internet kullanımı düzeylerinin araştırılması ve aralarındaki ilişkinin incelenmesi, öğretmen adaylarının mesleki yaşamlarında karşılaşabilecekleri sorunların önlenmesi açısından da önemli görülmektedir. Bu nedenlerden ötürü sözü edilen bu durumların incelenmesinin gerekli olduğu söylenebilir. Bu nedenle de bu çalışmada, öğretmen adaylarının problemleri internet kullanımının belirlenmesi ve bazı demografik özelliklere göre farklılaşma durumlarının incelenmesi amaçlanmaktadır.

2. YÖNTEM

2.1. Çalışma Grubu

Bu çalışmada çalışma grubunu 2009/2010 öğretim yılında Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesinde eğitim gören toplam 226 ikinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışma grubunun 2. sınıf öğrencilerden oluşturulmasında, öğrencilerin bilgisayar / internet ile ilgili dersleri almış olmaları ve fakültede yeni açılan bölümlerin de çalışmaya dahil edilmek istenmesi etkili olmuştur.

2.2. Veri Toplama Araçları ve Uygulanışı

Bu çalışmaya veri toplamak için iki ayrı araç kullanılmıştır. Bu araçlardan birincisi çalışma grubunun genel profilini belirlemek için kullanılan kişisel bilgi formudur. Diğer veri toplama aracı ise, Ceyhan, Ceyhan ve Gürcan (2007) tarafından geliştirilen, 5'li likert tipinde 33 madde ve "İnternet'in olumsuz sonuçları, sosyal fayda/sosyal rahatlık, aşırı kullanım" gibi üç alt faktörden oluşan "Problemleri İnternet Kullanımı Ölçeği"dir. Ölçeğin güvenilirliğiyle ilgili süreçte 1658 üniversite öğrencisinin ölçeğe yer alan 33 maddeye ilişkin cevaplamalarından yola çıkılmış, iç tutarlılık katsayısı (α) 0.95 olarak bulunmuştur. Ölçeği oluşturan 3 faktöre ait iç tutarlılık kat sayıları ise; 1. faktör (internetin olumsuz sonuçları) için 0.94, 2. faktör (sosyal fayda/sosyal rahatlık) için 0.85 ve 3. faktör (aşırı kullanım süresi) için 0.75 olarak elde edilmiştir.

Veri toplama sürecinde katılımcılardan kimliklerini belli edecek bilgiler kesinlikle istenmemiş ve her katılımcıya asıl uygulama öncesi yapılan örnek bir uygulamadaki gözlemlerden hareketle ortalama 25 dakika süre verilmiştir.

2.3. Verilerin Analizi

Öğretmen adaylarının problemleri internet kullanım düzeylerinin “cinsiyet ve bilgisayar sahibi olma durumu” gibi çeşitli demografik özelliklere göre farklılaşmış farklılaşmadığının tespit edilmesinde bağımsız grup t-testi uygulanmıştır. Öte yandan problemleri internet kullanım düzeyinin “kaç yıldır internet kullanıldığı ve günlük internet kullanım süresi” gibi diğer demografik özelliklere göre farklılaşmış farklılaşmadığının belirlenmesinde tek yönlü varyans analizi yapılmış, anlamlı farklılık tespiti durumunda hangi gruplar arasında anlamlı farklılıklar olduğunun belirlenmesi için LSD testi kullanılmıştır. İstatistiksel işlemlerin uygulanmasında anlamlılık düzeyi olarak .05 kabul edilmiştir.

3. BULGULAR VE YORUM

Öğretmen adaylarının problemleri internet kullanım durumlarına ilişkin bulgular

Öğretmen adaylarının problemleri internet kullanım durumlarını ortaya çıkarmak için problemleri internet kullanımı ölçeğini oluşturan “internetin olumsuz sonuçları”, “sosyal fayda/sosyal rahatlık” ve “aşırı kullanım” alt boyutlarında ve ölçeğin toplamından elde edilen puanların dağılımları Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1: Öğretmen Adaylarının Problemleri İnternet Kullanımı Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Ortalama Değerleri

Ölçek/Alt Boyutlar	n	$\bar{X}$	ss
İnternetin olumsuz sonuçları	226	28,00	11,50
Sosyal fayda / sosyal rahatlık	226	18,66	6,59
Aşırı kullanım	226	16,58	4,87
Problemleri internet kullanımı	226	63,24	20,18

Tablo 1’deki veriler ışığında, öğretmen adaylarının problemleri internet kullanımı ölçeğinden aldıkları puanların ortalamasına göre, öğretmen adaylarının orta düzeyde problemleri internet kullanımına sahip oldukları söylenebilir.

Öğretmen adaylarının problemleri internet kullanımlarının cinsiyete göre değişimine ilişkin bulgular

Öğretmen adaylarının problemleri internet kullanımı ölçeğinin alt boyutları ve toplam puanlarının cinsiyete göre değişip değişmediği sorgulanmış ve sonuçlar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Öğretmen Adaylarının Problemleri İnternet Kullanımı Ölçeği Alt Boyutları ve Toplam Puanların Cinsiyete Göre Ortalama Değerleri

	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	ss	sd	t	p
İnternetin olumsuz sonuçları	Erkek	101	30,76	12,57	224	-3,31	,001
	Kadın	125	25,78	10,06			
Sosyal fayda / sosyal rahatlık	Erkek	101	19,60	6,59	224	-1,93	,054
	Kadın	125	17,90	6,53			
Aşırı kullanım	Erkek	101	16,99	4,89	224	-1,15	,251
	Kadın	125	16,24	4,84			
Problemleri internet kullanımı	Erkek	101	67,36	21,19	224	-2,79	,006
	Kadın	125	59,92	18,75			

Tablo 2 incelendiğinde, erkek öğretmen adaylarının kadın öğretmen adaylarına göre İnternet'in olumsuz sonuçlarından daha fazla etkilendiği söylenebilir. Bu sonuç üniversite öğrencilerinin patolojik internet kullanımlarını inceledikleri çalışmalarında, katılımcılar arasında patolojik internet kullanıcısı olduğu düşünülenlerin çoğunluğunun erkeklerden oluştuğunu belirten Morahan-Martin ve Schumacher'in (2000) çalışmasıyla benzerlik göstermektedir.

Ancak sosyal fayda/sosyal rahatlık alt boyutunda, erkek ve kadın öğretmen adaylarının birbirine yakın ortalamalara sahip oldukları ve aralarındaki farkın anlamlı olmadığı görülmüştür (Tablo 2). Buna göre İnternet'in sosyal fayda/sosyal rahatlık amaçlı kullanımının cinsiyete göre farklılık göstermediği söylenebilir.

Yine aşırı kullanım alt boyutunda da ortalamaların birbirine oldukça yakın ve aradaki farkın anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Buna göre İnternet'in aşırı kullanımının cinsiyete göre farklılık göstermediği söylenebilir. Bu sonuç üniversite öğrencilerinin problemlerini internet kullanımı ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığını belirten Ceyhan'ın (2010) çalışmasıyla benzerlik göstermektedir.

Problemlerini internet kullanımı açısından yapılan karşılaştırmada gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Buna göre, erkek öğretmen adaylarının kadın öğretmen adaylarından problemlerini internet kullanımına daha fazla yatkın oldukları söylenebilir. Bu sonuç, internet bağımlılığının cinsiyet açısından değerlendirildiğinde erkeklerin kadınlara göre daha fazla patolojik internet kullanımına yatkın olduklarını gösteren diğer çalışmaları destekler niteliktedir (Anderson 2001; Balta ve Horzum 2008; Ceyhan 2008; Ceyhan ve Ceyhan 2007; Morahan-Martin ve Schumacher 2000; Oğuz, Zayim vd. 2008).

Öğretmen adaylarının problemlerini internet kullanımlarının bilgisayar sahibi olup olmamaya göre değişimine ilişkin bulgular

Öğretmen adaylarının problemlerini internet kullanımı ölçeğinin alt boyutları ve toplam puanlarının bilgisayar sahibi olup olmamaya göre değişip değişmediği sorgulanmış ve sonuçlar Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3: Öğretmen Adaylarının Problemlerini İnternet Kullanımı Ölçeği Alt Boyutları ve Toplam Puanların Bilgisayar Sahibi Olup Olmamaya Göre Ortalama Değerleri

Ölçek Alt Boyutları	Bilgisayar sahibi olma	n	$\bar{X}$	ss	sd	t	p																																
İnternetin olumsuz sonuçları	Evet	128	30,00	12,85	221	3,00	,003																																
	Hayır	95	25,38	8,96				Sosyal fayda / sosyal rahatlık	Evet	128	19,43	6,87	221	2,00	,047	Hayır	95	17,64	6,19	Aşırı kullanım	Evet	128	17,63	4,89	221	3,78	,000	Hayır	95	15,20	4,52	Problemlerini internet kullanımı	Evet	128	67,06	21,79	221	3,28	,001
Sosyal fayda / sosyal rahatlık	Evet	128	19,43	6,87	221	2,00	,047																																
	Hayır	95	17,64	6,19				Aşırı kullanım	Evet	128	17,63	4,89	221	3,78	,000	Hayır	95	15,20	4,52	Problemlerini internet kullanımı	Evet	128	67,06	21,79	221	3,28	,001	Hayır	95	58,22	16,92								
Aşırı kullanım	Evet	128	17,63	4,89	221	3,78	,000																																
	Hayır	95	15,20	4,52				Problemlerini internet kullanımı	Evet	128	67,06	21,79	221	3,28	,001	Hayır	95	58,22	16,92																				
Problemlerini internet kullanımı	Evet	128	67,06	21,79	221	3,28	,001																																
	Hayır	95	58,22	16,92																																			

Tablo 3'te yer alan verilere göre, bilgisayar sahibi olanların bilgisayar sahibi olmayanlara göre anlamlı derecede daha yüksek düzeyde İnternet'in olumsuz sonuçları ortalamasına sahip oldukları anlaşılmaktadır. Yapılan karşılaştırmada gruplar arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Buna göre bilgisayar sahibi olan öğretmen adaylarının, bilgisayar sahibi olmayanlara göre İnternet'in olumsuz sonuçlarından daha fazla etkilendiği ileri sürülebilir.

Veriler ayrıca bilgisayar sahibi olanların bilgisayar sahibi olmayanlara göre daha yüksek sosyal fayda/sosyal rahatlık ortalamasına sahip olduklarını göstermektedir. Yapılan karşılaştırmada ise

gruplar arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Buna göre bilgisayar sahibi olan öğretmen adaylarının, olmayanlara göre İnternet’i daha fazla probleme yönelik sosyal fayda sağlama amacıyla kullandıkları söylenebilir. Benzer şekilde, bilgisayar sahibi olanların bilgisayar sahibi olmayanlara göre anlamlı derecede daha yüksek aşırı kullanım ortalamasına sahip oldukları görülmüştür ($p<0.05$). Buna göre bilgisayar sahibi olan öğretmen adaylarının olmayanlara göre daha fazla aşırı internet kullanımı davranışı gösterdikleri ileri sürülebilir.

Yine Tablo 3’te bilgisayar sahibi olanların bilgisayar sahibi olmayanlara göre daha yüksek problemlerle internet kullanımı ortalamasına sahip oldukları ve gruplar arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($p<0.05$). Buna göre bilgisayar sahibi olan öğretmen adaylarının olmayanlardan daha fazla problemlerle internet kullanımı eğilimi gösterdiği söylenebilir. Bu sonuç, yaşadığı yerde bilgisayar sahibi olan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı potansiyeline sahip olabileceklerini belirten Oğuz, Zayim vd.’nin (2008) çalışmalarıyla benzerlik göstermektedir. Ayrıca Young ve Rodgers (1998), gelir düzeyi yüksek olan katılımcılarda daha fazla internet bağımlılığı görülmesine neden olarak katılımcıların daha kolay bilgisayar sahibi olmalarını göstermişlerdir.

Öğretmen adaylarının problemlerle internet kullanım durumlarının interneti ne kadar süreden beri kullandıklarına göre değişimine ilişkin bulgular

Öğretmen adaylarının “İnternet’in olumsuz sonuçları” alt boyutundan aldıkları puanların internet kullanım zamanına göre değişip değişmediğine ilişkin dağılımlar ve yapılan varyans analizi sonuçları Tablo 4’te verilmiştir. Varyans analizi yapılmadan önce bu analize ilişkin varsayımlar incelenmiştir (normallik ve varyansların homojenliği). Yapılan inceleme sonucunda verilerin normal dağıldığı ve varyansların eşit olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Tablo 4: Öğretmen Adaylarının “İnternetin Olumsuz Sonuçları” Alt Boyutundan Aldıkları Puanların Ne Kadar Zamandır İnternet Kullandıklarına Göre Ortalama Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları

Alt boyut	İnterneti ne kadar zamandır kullandığı	n	$\bar{X}$	ss	Varyans kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F
İnternetin olumsuz sonuçları	1 yıldan az	14	30,57	12,17	Gruplar arası	170,153	3	56,718	,430
	1-3 yıl	64	26,88	10,38					
	3-5 yıl	60	28,05	11,64	Grup içi	29011,093	220	131,869	
	5 yıldan fazla	86	28,05	12,02					
	Toplam	224	27,87	11,43	Toplam	29181,246	223		

Tablo 4’te yer alan İnternet’in olumsuz sonuçları alt boyutundan alınan ne kadar zamandır internet kullandığına göre ortalama puanlar incelendiğinde, ortalamaların birbirine yakın olduğu görülmektedir. Varyans analizi sonucuna göre öğretmen adaylarının İnternet’in olumsuz sonuçları ile internet kullanım zamanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı anlaşılmaktadır ($F= 0,430$, $p>0.05$). Öztürk, Odabaşoğlu vd. (2007) çalışmalarında, İnternet’in zararlı kullanımının 6 ay ile 3 yıl arası kullanım süresi içerisinde gerçekleştiğini belirtmiş, katılımcıların bu süreç içerisinde akademik başarısızlıklar, sosyal problemler ve aile problemleri gibi çeşitli olumsuzluklarla karşılaştıklarını ifade etmişlerdir.

Öğretmen adaylarının “sosyal fayda/sosyal rahatlık” alt boyutundan aldıkları puanların internet kullanım zamanına göre değişip değişmediğine ilişkin dağılımlar ve yapılan varyans analizi sonuçları da Tablo 5’te verilmektedir.

Tablo 5: Öğretmen Adaylarının “Sosyal Fayda/Sosyal Rahatlık” Alt Boyutundan Aldıkları Puanların Ne Kadar Zamandır İnternet Kullandıklarına Göre Ortalama Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları

Alt boyut	İnterneti ne zamandır kullandığı	n	$\bar{X}$	ss	Varyans kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F
Sosyal fayda / sosyal rahatlık	1 yıldan az	14	18,79	5,39	Gruplar arası	15,762	3	5,254	,120
	1-3 yıl	64	18,41	6,31					
	3-5 yıl	60	18,30	6,44	Grup içi	9632,453	220	43,784	
	5 yıldan fazla	86	18,90	7,10					
	Toplam	224	18,59	6,57	Toplam	9648,214	223		

Tablo 5’te yer alan sosyal fayda/sosyal rahatlık alt boyutundan alınan ne kadar zamandır internet kullandığına göre ortalama puanlar incelendiğinde, ortalamaların birbirine yakın olduğu görülmektedir. Varyans analizi sonucuna göre ise öğretmen adaylarının sosyal fayda / sosyal rahatlık sonuçları ile internet kullanım zamanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı anlaşılmaktadır (F= 0,120, p>0.05).

Öğretmen adaylarının “aşırı kullanım” alt boyutundan aldıkları puanların internet kullanım zamanına göre değişip değişmediğine ilişkin dağılımlar ve varyans analizi sonuçları Tablo 6’da sunulmuştur. Tablo 6 incelendiğinde öğretmen adaylarının aşırı kullanım sonuçları ile internet kullanım zamanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı anlaşılmaktadır (F= 0,283, p>0.05).

Öğretmen adaylarının “problemlı internet kullanımı” ölçeğinden aldıkları toplam puanların internet kullanım zamanına göre değişip değişmediğine ilişkin dağılımlar ve varyans analizi sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 6: Öğretmen Adaylarının “Aşırı Kullanım” Alt Boyutundan Aldıkları Puanların Ne Kadar Zamandır İnternet Kullandıklarına Göre Ortalama Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları

Alt boyut	İnterneti ne zamandır kullandığı	n	$\bar{X}$	ss	Varyans kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F
Aşırı kullanım	1 yıldan az	14	17,43	5,24	Gruplar arası	20,497	3	6,832	,283
	1-3 yıl	64	16,30	4,93					
	3-5 yıl	60	16,85	5,33	Grup içi	5303,891	220	24,109	
	5 yıldan fazla	86	16,48	4,51					
	Toplam	224	16,58	4,88	Toplam	5324,388	223		

Tablo 7: Öğretmen Adaylarının “Problemlı İnternet Kullanımı” Ölçeğinden Aldıkları Puanların Ne Kadar Zamandır İnternet Kullandıklarına Göre Ortalama Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları

Alt boyut	İnterneti ne zamandır kullandığı	n	$\bar{X}$	ss	Varyans kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F
Problemlı İnternet Kullanımı	1 yıldan az	14	66,79	18,79	Gruplar arası	347,057	3	115,686	,282
	1-3 yıl	64	61,58	18,35					
	3-5 yıl	60	63,20	20,91	Grup içi	90270,497	220	410,320	
	5 yıldan fazla	86	63,42	21,34					
	Toplam	224	63,04	20,15	Toplam	90617,554	223		

Tablo 7 incelendiğinde öğretmen adaylarının problemlı internet kullanımı sonuçları ile internet kullanım zamanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı anlaşılmaktadır (F= 0,282, p>0.05). Buna göre ne kadar zamandır İnternet kullandığına göre öğretmen adayları arasında problemlı İnternet

kullanımı açısından anlamlı bir farklılaşma olmadığı söylenebilir. Bu bulgu, katılımcıların yıl olarak internet kullanma sürelerine göre problemlerini internet kullanımı ortalamalarının yakın olduğunu ve aralarında anlamlı bir farklılık bulunmadığını belirten Ceyhan ve Ceyhan'ın (2007) çalışmasıyla paralellik göstermektedir. Ayrıca Oğuz, Zayim vd. (2008) de, katılımcı öğrencilerin internet kullanım süreleriyle (yıl), kendilerine uygulanan "İnternette Bilişsel Durum Ölçeği" toplam puanları ve alt ölçek toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmadığını belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarının problemlerini internet kullanımlarının günlük internet kullanım süresine göre değişimine ilişkin bulgular

Öğretmen adaylarının "İnternet'in olumsuz sonuçları" alt boyutundan aldıkları puanların günlük internet kullanım süresine göre değişip değişmediği ve ortalama puanlar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığına ilişkin varyans analiziyle ilgili dağılımlar da Tablo 8'de sunulmaktadır. Varyans analizi yapılmadan önce bu analize ilişkin varsayımlar incelenmiştir (normallik ve varyansların homojenliği). Yapılan inceleme sonucunda verilerin normal dağıldığı görülmüştür. Ancak sosyal fayda/sosyal rahatlık ve aşırı kullanım alt boyutlarında varyanslar eşit olduğu halde, İnternet'in olumsuz sonuçları alt boyutunda varyansların eşit olmadığı görülmüştür. Bu alt boyuta uygulanan logaritmik dönüşümle varyansların eşitliği sağlanmıştır.

Tablo 8 incelendiğinde, öğretmen adaylarının günlük internet kullanım süreleri boyutunda İnternet'in olumsuz sonuçları alt boyutuna göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($F=12,319$, $p<0.05$). Farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan LSD testi sonuçlarında tüm gruplar arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Buna göre, günlük internet kullanım süresi arttıkça İnternet'in olumsuz sonuçlarına eğilimin de arttığı söylenebilir. Bu bulgu, interneti kullanma süresindeki artışla birlikte aşırı internet kullanımının neden olduğu olumsuz sonuçlardan bahseden çalışma bulgularıyla desteklenmektedir (Anderson 2001; Caplan 2005; Davis 2001).

Tablo 8: Öğretmen Adaylarının "İnternetin Olumsuz Sonuçları" Alt Boyutundan Aldıkları Puanların Günlük İnternet Kullanım Süresine Göre Ortalama Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları

Alt boyut	Günlük internet kullanım süresi	n	$\bar{X}$	ss	Varyans kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	Anlamlı fark
İnternetin Olumsuz Sonuçları	1 saatten az	114	3,18	0,32	Gruplar arası	3456,201	2	1,459	12,319	A, B-C B, A-C C, A-B
	1-4 saat arası	93	3,28	0,34						
	4 saatten fazla	17	3,61	0,45	Grup içi	25506,687	221	,118		
	Toplam	224	27,83	11,39	Toplam	28962,888	223			

A: 1 saatten az, B: 1-4 saat arası, C: 4 saatten fazla

Öğretmen adaylarının "sosyal fayda/sosyal rahatlık" alt boyutundan aldıkları puanların günlük internet kullanım süresine göre değişip değişmediğine ilişkin dağılımlar ve alınan ortalama puanlar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığına ilişkin varyans analizi sonuçları (Tablo 9) aşağıda verilmektedir.

Tablo 9: Öğretmen Adaylarının "Sosyal Fayda/Sosyal Rahatlık" Alt Boyutundan Aldıkları Puanların Günlük İnternet Kullanım Süresine Göre Ortalama Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları

Alt boyut	Günlük internet kullanım süresi	n	$\bar{X}$	ss	Varyans kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	Anlamlı fark
Sosyal fayda / sosyal rahatlık	1 saatten az	114	17,33	6,02	Gruplar arası	545,990	2	272,995	6,697	A, B-C B, A-C C, A-B
	1-4 saat arası	93	19,28	6,53						
	4 saatten fazla	17	22,94	7,81	Grup içi	9009,006	221	40,765		
	Toplam	224	18,57	6,54	Toplam	9554,996	223			

A: 1 saatten az, B: 1-4 saat arası, C: 4 saatten fazla

Tablo 9 incelendiğinde, öğretmen adaylarının günlük internet kullanım süreleri boyutunda sosyal fayda/sosyal rahatlık alt boyutuna göre anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmaktadır ($F=6,697$, $p<0.05$). Farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan LSD testi sonuçlarında tüm gruplar arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Buna göre günlük internet kullanım süresi arttıkça, sosyal fayda ve sosyal rahatlık sağlamak amacıyla probleme yönelik internet kullanımı da artmaktadır. Caplan (2005), kendini gösterme becerileri düşük olan bireylerin yüz-yüze iletişim yerine çevrim-içi iletişimi tercih ettiklerini belirtmektedir. Çevrim-içi ortamda kurulan sosyal ilişkiler bireylerin daha fazla internet kullanması sonucunu doğurmakta ve bu durum da internet kullanım süresinde artışa yol açmaktadır.

Öğretmen adaylarının “aşırı kullanım” alt boyutundan aldıkları puanların günlük internet kullanım süresine göre değişip değişmediğine ilişkin dağılımlar ve alınan ortalama puanlar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığına ilişkin varyans analizi sonuçları Tablo 10’da verilmektedir.

Tablo 10: Öğretmen Adaylarının “Aşırı Kullanım” Alt Boyutundan Aldıkları Puanların Günlük İnternet Kullanım Süresine Göre Ortalama Değerleri Ve Varyans Analizi Sonuçları

Alt boyut	Günlük internet kullanım süresi	n	$\bar{X}$	ss	Varyans kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	Anlamlı fark
Aşırı kullanım	1 saatten az	114	15,18	4,58	Gruplar arası	639,462	2	319,731	15,221	A, B-C B, A-C C, A-B
	1-4 saat arası	93	17,35	4,51						
	4 saatten fazla	17	21,18	4,94	Grup içi	642,252	221	21,006		
	Toplam	224	16,54	4,86	Toplam	5281,714	223			

A: 1 saatten az, B: 1-4 saat arası, C: 4 saatten fazla

Tablo 10 incelendiğinde, öğretmen adaylarının günlük internet kullanım süreleri boyutunda aşırı kullanım alt boyutuna göre anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmektedir ($F=6,697$, $p<0.05$). Farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan LSD testi sonuçlarında tüm gruplar arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Buna göre günlük internet kullanım süresi arttıkça probleme yönelik aşırı internet kullanımının da arttığı söylenebilir.

Öğretmen adaylarının “problemlı internet kullanımı” ölçeğinden aldıkları toplam puanların günlük internet kullanım süresine göre değişip değişmediğine ilişkin dağılımlar ve ortalama puanlar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığına ilişkin varyans analizi sonuçları Tablo 11’de sunulmaktadır.

Tablo 11: Öğretmen Adaylarının “Problemlı İnternet Kullanımı” Boyutundan Aldıkları Toplam Puanların Günlük İnternet Kullanım Süresine Göre Ortalama Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları

Alt boyut	Günlük internet kullanım süresi	n	$\bar{X}$	ss	Varyans kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	Anlamlı fark
Problemlı internet kullanımı	1 saatten az	114	58,02	17,20	Gruplar arası	11285,786	2	5642,893	15,999	A, B-C B, A-C C, A-B
	1-4 saat arası	93	64,97	19,34						
	4 saatten fazla	17	84,82	25,11	Grup içi	77947,339	221	352,703		
	Toplam	224	62,94	20,00	Toplam	89233,125	223			

A: 1 saatten az, B: 1-4 saat arası, C: 4 saatten fazla

Tablo 11’deki verilere göre öğretmen adaylarının günlük internet kullanım süreleri ile problemlı internet kullanımları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($F=15,999$, $p<0.05$). Farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan LSD testi sonuçlarında tüm gruplar arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Buna göre günlük internet kullanım süresi arttıkça problemlı internet kullanımı davranışına eğilimde de artış olduğu söylenebilir.

4. SONUÇLAR

Problemlerli internet kullanımı ölçeğinden aldıkları puanların ortalamalarına göre, ortaya çıkan ilk sonuç öğretmen adaylarının orta düzeyde problemlerli internet kullanımına sahip olduklarıdır.

Öğretmen adaylarının cinsiyete göre farklılaşma durumlarına bakıldığında, erkek öğretmen adaylarının kadın öğretmen adaylarına göre İnternet'in olumsuz sonuçlarından daha fazla etkilendiği anlaşılmaktadır. Bu sonuç, çalışmalarında patolojik internet kullanıcılarının çoğunun erkeklerden oluştuğunu belirten Morahan-Martin ve Schumacher'in (2000) çalışmasıyla benzerlik göstermektedir. Cinsiyet bakımından internetin sosyal fayda, sosyal rahatlama amaçlı kullanımı ve internetin aşırı kullanımı bakımından erkek ve kadın öğretmen adayları arasında bir farklılaşma gözükmemektedir. Benzer bir sonuca ulaşan Ceyhan da (2010) üniversite öğrencilerinin problemlerli internet kullanımı ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığını belirtmektedir. Problemlerli internet kullanımı açısından yapılan karşılaştırmada ise erkek öğretmen adaylarının kadın öğretmen adaylarına göre problemlerli internet kullanımına daha fazla yatkın oldukları görülmektedir. Bu sonuç daha önceki çalışmaların sonuçlarıyla desteklenmektedir (Anderson 2001; Balta ve Horzum 2008; Ceyhan 2008; Ceyhan ve Ceyhan 2007; Morahan-Martin ve Schumacher 2000; Oğuz, Zayim vd. 2008),.

Bilgisayar sahibi olma durumuna göre yapılan analizlere göre, bilgisayar sahibi olan öğretmen adayları, olmayanlara göre İnternet'in olumsuz sonuçlarından daha fazla etkilenmektedirler. Ayrıca bilgisayar sahibi olanlar olmayanlara göre İnternet'i daha fazla probleme yönelik sosyal fayda sağlama amacıyla ve aşırı olarak kullanmaktadırlar. Öte yandan bilgisayar sahibi olan öğretmen adaylarının problemlerli internet kullanımına daha eğilimli oldukları anlaşılmaktadır. Bu sonuçlar yaşadığı yerde bilgisayara erişimi olan katılımcıların daha yüksek düzeyde internet bağımlısı olduklarını belirten Oğuz, Zayim vd. (2008) ve Young ve Rodgers'ın (1998) araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

Öğretmen adaylarının kaç yıldır internet kullandıklarına göre, İnternet'in olumsuz sonuçlarından etkilenme, İnternet'i sosyal fayda ve sosyal rahatlama amaçlı kullanma, İnternet'i aşırı kullanma ve problemlerli internet kullanımı bakımından anlamlı bir farklılaşma görülmemektedir. Bu sonuçlar daha önce gerçekleştirilen bazı çalışmaların benzer sonuçlarıyla desteklenmektedir (Ceyhan ve Ceyhan 2007; Oğuz, Zayim vd., 2008).

Günlük internet kullanımı süresine göre yapılan analizlere göre, günlük internet kullanımı süresi arttıkça İnternet'in olumsuz sonuçlarına ilişkin eğilimin de arttığı şeklindeki sonuç, daha önceki çalışmalarda elde edilen sonuçlarla paralellik göstermektedir (Anderson 2001; Caplan 2005; Davis 2001; Cengizhan 2005). Ayrıca günlük internet kullanımı süresindeki artış sosyal fayda ve sosyal rahatlık sağlamak amacıyla probleme yönelik internet kullanımını ve probleme yönelik aşırı internet kullanımını arttırmaktadır. Buradan hareketle günlük internet kullanımı süresi arttıkça problemlerli internet kullanımına olan eğilimin de artacağı söylenebilir. Bu sonuç ortalama internet kullanım süresindeki artışla beraber internetin problemlerli kullanımında da artışın olacağını belirten araştırma sonuçlarıyla desteklenmektedir (Anderson 2001; Odacı ve Kalkan 2010; Morahan-Martin ve Schumacher 2000; Young 1996; Balta ve Horzum 2008; Ceyhan ve Ceyhan 2007).

5. ÖNERİLER

Problemlerli internet kullanımı cinsiyete göre değerlendirildiğinde erkek öğretmen adaylarının kadın öğretmen adaylarına göre problemlerli internet kullanımına daha eğilimli olduğu görülmüştür. Buna neden olan temel etkenlerin tespiti için, erkek öğretmen adaylarına yönelik bir çalışma gerçekleştirilebilir.

Öğrenim görülen Eğitim Fakültelerinde belli aralıklarla problemlerli internet kullanımının tespitine yönelik testler yapılarak, olası olumsuz durumların önlenmesine yönelik çalışmalar başlatılabilir. Ayrıca aynı durum tespiti farklı fakülte öğrencileri için de yapılabilir.

Problemlerli internet kullanımının kişisel ve psikolojik durumlarla ilişkisinin tespiti için, nitel olarak daha derinlemesine çalışmalar yapılabilir. Problemlerli internet kullanımının azaltılması amacıyla bir yetişkin olma yolunda ilerleyen öğretmen adaylarının başarılı bir kimlik geliştirmelerine yönelik hizmetler sunulabilir.

6. KAYNAKÇA

- Anderson, K. J. (2001). Internet use among college students: An exploratory study. *Journal of American College Health*, 50, 21-26.
- Balta, Ö. Ç. ve Horzum, M. B. (2008). Web tabanlı öğretim ortamındaki internet bağımlılığını etkileyen faktörler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 41(1), 187-205. [Çevrim-içi: <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/154/1149.pdf>], Erişim tarihi: 10 Nisan 2011.
- Bektaş, E. ve Şahin, A. E. (2007). İlköğretim beşinci sınıf öğretmenlerinin soru-yanıt tekniğini kullanım davranışlarının analizi. *Eğitim Araştırmaları-Eurasian Journal of Educational Research*, 28, 19-29.
- Beard, K. W., & Wolf, E. M. (2001). Modification in the proposed diagnostic criteria for internet addiction. *CyberPsychology & Behavior*, 4, 377-383. [Çevrim-içi: <http://www.liebertonline.com/doi/pdf/10.1089/109493101300210286>], Erişim tarihi: 10 Nisan 2011.
- Caplan, S. E. (2002). Problematic internet use and psychosocial well-being: Development of a theory-based cognitive-behavioral measurement instrument. *Computer in Human Behavior*, 18, 553-575.
- Caplan, S. E. (2005). A social skill account of problematic internet use. *Journal of Communication*, 55(4), 721-736.
- Cengizhan, C. (2005). Öğrencilerin bilgisayar ve internet kullanımında yeni bir boyut: Bağımlılık. VIII. Ulusal PDR Kongresi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Ceyhan, A. (2008). Predictors of problematic internet use on Turkish university students. *CyberPsychology & Behavior*, 11(3), 363-366.
- Ceyhan, A. (2010). Problemlerli internet kullanım düzeyi üzerinde kimlik statüsünün, internet kullanım amacının ve cinsiyetin yordayıcılığı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(3), 1323-1355.
- Ceyhan, E., Ceyhan A. A. ve Gürcan, A. (2007). Problemlerli internet kullanımı ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 7(1), 387-416.
- Ceyhan, E. ve Ceyhan, A. A. (2007). *An investigation of problematic internet usage behaviors on Turkish university students*. Proceedings of 7th International Educational Technology Conference (IETC2007), 115-120. Near East University, North Cyprus.
- Davis, R. A. (2001). A cognitive-behavioral model for pathological internet use (PIU), *Computers in Human Behavior*, 17(2), 187-195. [Çevrim-içi: http://www.sciencedirect.com/science?_ob=ArticleURL&_udi=B6VDC-42DX1HP-3&_user=691352&_coverDate=03%2F01%2F2001&_rdoc=1&_fmt=high&_orig=gateway&_origin=gateway&_sort=d&_docanchor=&view=c&_acct=C00038698&_version=1&_urlVersion=0&_userid=691352&md5=12b04330c2a004c11e8921140a8ab1f2&searchtype=a], Erişim tarihi: 1 Mayıs 2011.
- Davis, R. A., Flett, G. L., & Beser, A. (2002). Validation of a new scale for measuring problematic internet use: Implications for pre-employment screening. *CyberPsychology and Behavior*, 5, 331-346.
- Gönül, A. S. (2002). Patolojik İnternet kullanımı (İnternet bağımlılığı/kötüye kullanımı). *Yeni Symposium*, 40(3), 105-110.
- İskender, M. ve Akin, A. (2010). Social self-efficacy, academic locus of control, and internet addiction. *Computers & Education*, 54(6), 1101-1106.
- Keser Özcan, N. ve Buzlu, S. (2005). Problemlerli internet kullanımını belirlemede yardımcı bir araç: "internette bilişsel durum ölçeği"nin üniversite öğrencilerinde geçerlik ve güvenilirliği. *Bağımlılık Dergisi*, 6(1), 19-26. [Çevrim-içi: <http://www.bagimlilikdergisi.com/pubfiles/cilt6sayi1003.pdf>], Erişim tarihi: 10 Nisan 2011.
- Morahan-Martin, J., & Schumacher, P. (2000). Incidence and correlates of pathological internet use among college students. *Computer-Human Behaviour*, 16, 13-29.
- Odabaşoğlu, G., Öztürk, Ö., Genç, Y. ve Pektaş, Ö. (2007). On olguluk bir seri ile internet bağımlılığı klinik görünümleri. *Bağımlılık Dergisi*, 8(1), 46-51. [Çevrim-içi: <http://m.friendfeed-media.com/6388290b1328a6d058d89028bb23fbfad7337c95>], Erişim tarihi: 10 Nisan 2011.
- Odacı, H., Kalkan, M. (2010). Problematic Internet use, loneliness and dating anxiety among young adult university students. *Computers & Education*, 55, 1091-1097.
- Oğuz, B., Zayim, N., Özel, D. ve Saka, O. (2008). *Tıp öğrencilerinin internette bilişsel durumları*. Akademik Bilişim 2008, 30 Ocak-01 Şubat 2008, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.

- Öztürk, Ö., Odabaşoğlu, G., Eraslan, D., Genç, Y. ve Kalyoncu, Ö. A. (2007). İnternet bağımlılığı: Kliniği ve tedavisi. *Bağımlılık Dergisi*, 8(1), 36-41. [Çevrim-içi: <http://www.ayhankalyoncu.com/pdf/C-37.pdf>], Erişim tarihi: 10 Nisan 2011.
- Shapira, N. A., Goldsmith, T. D., Keck, P. E., Khosla, U. M., & McElroy, S. K. (2000). Psychiatric features of individuals with problematic Internet use. *Journal of Affective Disorders*, 57, 267-272.
- Şahin, A. E. (2007). İlköğretim bölümü mezunlarının başarılarının mezun oldukları lise türlerine göre karşılaştırılması. *Eğitim Araştırmaları-Eurasian Journal of Educational Research*, 29, 113-128.
- Tsai, C. C., & Lin, S. S. J. (2001). Analysis of attitudes toward computer networks and Internet addiction of Taiwanese adolescents. *CyberPsychology & Behavior*, 4, 373-376.
- Young, K. S. (1996). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *CyberPsychology and Behavior*, 1(3), 237-244.
- Young, K. S., & Rodgers, R. (1998). The relationship between depression and internet addiction. *CyberPsychology and Behavior*, 1(1), 25-28.
- Young, K. S. (1999). Internet addiction: symptoms, evaluation and treatment. İçinde, L. Van de Creek, & X. Jackson (Ed), *Innovations in clinical practice: A source book* (Vol. 17; 19-31). Sarasota, FL: Professional Resource Press. [Çevrim-içi: <http://www.netaddiction.com/articles/symptoms.pdf>], Erişim tarihi: 1 Mayıs 2011.

Extended Abstract

Use of the Internet is spreading rapidly throughout the world with the developing technology in Turkey as it is in many developed countries. When the factors affecting this rapid spreading of the Internet are examined, a variety of reasons draw attention. These factors can be listed in the following way: “it makes some daily works easier, people use this system in order to escape from the working load (Keser, Özcan and Buzlu 2005), the system is accessed easily (Anderson, 2001), the system can be used for fun, the individuals’ attempts to meet new people, there is an opportunity to enter web sites with sexual content, it allows people to reward themselves (Odabaşoğlu, Öztürk, et al. 2007), it allows people to reach the kind of information they need in a very short period of time and it allows people to communicate with each other very fast (Ceyhan, Ceyhan and Gürcan 2007)”.

The main reasons for the emergence of the Internet in this developing world are to increase the communication, to make information sharing easier and to increase the researchers’ opportunity to reach the information they need easily (Öztürk, Odabaşoğlu, et al. 2007). However, according to many people, the spreading of the Internet has been faster and uncontrolled than anyone’s expectation. This unexpected development has brought some problems as well. For example, while some people can control the time they spend on the Internet, some people cannot control this and they may have some problems in their families, jobs/schools and in their social lives.

In Turkey the access to the Internet is much easier and faster at universities compared to many other institutions. The universities also benefit more from the Internet with the developing technology since its resources are used a variety of reasons including teaching, learning, management etc. Thus, it can be claimed that the university students use the Internet more frequently than their peers. Therefore, it could be claimed that the possibility of university students’ getting affected from the negative outcomes of the Internet is higher. These young people consider the Internet as the environment in which they could express themselves comfortably especially when they have some problems in their social relationships.

On the other hand, it was found that the individuals who had social relationships only through the Internet could not develop their social skills (Odabaşoğlu, Öztürk, et al. 2007). Research findings also revealed that the increase in the Internet addiction caused the decrease in social self-efficacy levels (İskender and Akın 2009). This decrease might cause serious problems for the individuals in their families and working environments in the period after the university education. The problems encountered because of the overuse of the Internet would inevitably affect the professional lives of the individuals, especially the ones who would perform the teaching profession which requires high communication skills. A teacher who could not develop his social skills because of the overuse of the Internet would not communicate with his students accurately and s/he could not be a model for her/his students. Because of these reasons, it can be claimed that these aforementioned situations should be examined. Therefore, determining the problematic Internet use of the pre-service teachers and examining its diversification according to some demographic characteristics were aimed in this study.

The purpose of this study was to investigate problematic internet usage of teacher candidates, and to examine participants' problematic internet usage in terms of some demographic characteristics. The participants of this descriptive study consisted of 226 teacher candidates from the Faculty of Education of Ahi Evran University who enrolled in during the spring semester of 2009-2010 academic year.

In order to collect data two instruments were used. First instrument, "Problematic Internet Use Scale" developed by Ceyhan, Ceyhan and Gürcan (2007), was used to find out teacher candidates' problematic internet usage. The second instrument, "Personal Information Form", developed by the researchers was used to gather information about participants' demographic characteristics. The data were analyzed using descriptive and inferential statistics. First, frequency distributions and percentages were reported. The data were also analyzed in terms of the relationships between different variables. In addition, single direction variance analysis, LSD test and regression analysis were used.

Results indicated that teacher candidates have middle level of problematic internet usage. Results of problematic internet use were interpreted in terms of three subdimensions, "negative effects of Internet", "social benefit/social contentment", "excessive use", and total score of the scale. While, in terms of gender there was a significant difference in "negative effects of Internet" subdimension, there were no significant differences in "social benefit/social contentment" and "excessive use" subdimensions. This means, male teacher candidates tend to be more exposed to negative outcomes of problematic internet usage than female teacher candidates. In terms of owning a computer, participants who own computers have higher scores in all subdimensions, and in total score of the scale. While there were no significant differences in all subdimensions and in total score of the scale in terms of the years of internet usage, there were significant differences in all subdimensions and in total score of the scale in terms of daily internet usage.

Finally, when problematic Internet use was examined in terms of gender, it was observed that male teacher candidates were more prone to problematic Internet use than female teacher candidates. Thus it can be suggested that in order to explore the reasons for this, more research can be conducted. In addition, to find out the relationship between problematic Internet usage and personal and psychological states more in-depth qualitative studies can be carried out.

Kaynakça Bilgisi:

Sırakaya, M., ve Seferoğlu, S. S. (2013). Öğretmen adaylarının problemlı internet kullanımlarının incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi [Hacettepe University Journal of Education]*, 28(1), 356-368.

Citation Information:

Sırakaya, M., & Seferoğlu, S. S. (2013). Investigation of problematic internet usage of teacher candidates [in Turkish]. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi [Hacettepe University Journal of Education]*, 28(1), 356-368.